

Μιράντα Ξαφά: Τι ακριβώς συμβαίνει με το ΔΝΤ

Δευτέρα 14 Νοεμβρίου 2016, 00:02

Της Μιράντας Ξαφά

*

Την περασμένη Πέμπτη ο εκπρόσωπος τύπου του ΔΝΤ Τζέρι Ράις ξεκαθάρισε την θέση του Ταμείου όσον αφορά τη συμμετοχή του στο Ελληνικό πρόγραμμα σταθεροποίησης με χρηματοδότηση. Προανήγγελλε συμφωνία το συντομότερο δυνατόν σε ένα πρόγραμμα με αξιόπιστες πολιτικές και ελάφρυνση χρέους προκειμένου να επιτευχθεί η βιωσιμότητα.

«Όσο πιο γρήγορα μπορούμε να συμφωνήσουμε και στα δύο αυτά, τόσο πιο γρήγορα θα μπορέσουμε να παρουσιάσουμε το πρόγραμμα στο εκτελεστικό συμβούλιο του ΔΝΤ για έγκριση» είπε. Τόνισε ότι το ΔΝΤ διατηρεί την θέση του ότι το υπάρχον πρόγραμμα που χρηματοδοτεί ο ESM είναι συμβατό με πρωτογενές πλεόνασμα 1,5% του ΑΕΠ (όχι 3,5% όπως προβλέπεται), επομένως δεν θα χρειαστεί να ληφθούν πρόσθετα δημοσιονομικά μέτρα αν συμφωνηθεί ελάφρυνση χρέους συμβατή με αυτό το στόχο. Καλωσόρισε την πρόθεση των Ευρωπαίων να παρουσιάσουν συγκεκριμένα μεσοπρόθεσμα μέτρα ελάφρυνσης του ελληνικού χρέους στο Eurogroup της 5^{ης} Δεκεμβρίου, συμπληρώνοντας ότι τα μέτρα αυτά δεν χρειάζεται να εφαρμοστούν άμεσα αλλά σε βάθος χρόνου, υπό την αίρεση της εφαρμογής ενός προγράμματος μεταρρυθμίσεων από την Ελλάδα. Επανέλαβε ότι χρειάζεται να συμφωνηθούν τόσο το πακέτο μεταρρυθμίσεων όσο και τα μέτρα ελάφρυνσης χρέους προκειμένου το ΔΝΤ να δεχθεί να συμμετάσχει στο ελληνικό πρόγραμμα. Τέλος ανακοίνωσε ότι το Ταμείο θα δημοσιοποιήσει την έκθεση βιωσιμότητας του ελληνικού χρέους τον επόμενο μήνα, μαζί με την αξιολόγηση της πορείας της οικονομίας που γίνεται κάθε χρόνο για τις χώρες που δεν βρίσκονται σε πρόγραμμα χρηματοδοτούμενο από το ΔΝΤ.

Κυβερνητικές πηγές έσπευσαν να ερμηνεύσουν τα σχόλια του κ. Ράις ως «ηχηρή διάψευση της γαλάζιας προπαγάνδας περί αδιεξόδου και τέταρτου Μνημονίου», καθώς το ΔΝΤ είναι έτοιμο να συμμετάσχει πλήρως στο ελληνικό πρόγραμμα «χωρίς περισσότερα μέτρα και περισσότερη λιτότητα βάζοντας φρένο στα σενάρια περί τέταρτου Μνημονίου που δήθεν θα συνοδεύει είτε την είσοδο του Ταμείου στο πρόγραμμα είτε τις ρυθμίσεις για την απομείωση του χρέους».

Δεν είναι η πρώτη φορά που η κυβέρνηση διαβάζει επιλεκτικά τις δηλώσεις του ΔΝΤ. Το ίδιο ακριβώς συνέβη τον Ιούλιο του 2015, λίγες μέρες πριν το δημοψήφισμα, όταν ο κ. Τσίπρας χαρακτήρισε γεγονός βαρύνουσας πολιτικής σημασίας την [έκθεση του ΔΝΤ για την βιωσιμότητα του χρέους](#), σημειώνοντας ότι αποτελεί «μια μεγάλη δικαίωση για την κυβέρνηση, καθώς επιβεβαιώνει το αυτονόητο, ότι το ελληνικό

χρέος δεν είναι βιώσιμο». Δυστυχώς για τον κ. Τσίπρα η έκθεση δεν αποτελούσε δικαίωση για την κυβέρνηση αλλά κόλαφο για τις μεγάλες δανειακές ανάγκες και την επιστροφή στην ύφεση που προκάλεσε, καθιστώντας το χρέος μη βιώσιμο. Εξ ίσου επιλεκτικά διάβασε η κυβέρνηση τις δηλώσεις του κ. Ράις.

Το ΔΝΤ έχει επανειλημμένως τονίσει ότι το πρόγραμμα πρέπει να στηρίζεται σε δύο πόδια: μεταρρυθμίσεις και ελάφρυνση χρέους. Ο συνδυασμός των δύο αυτών στοιχείων πρέπει να δίνει στη διεθνή κοινότητα και στις κεφαλαιαγορές εύλογες διασφαλίσεις ότι στο τέλος του προγράμματος η Ελλάδα θα μπορέσει να σταθεί στα πόδια της.

Όσες ελαφρύνσεις χρέους και να γίνουν δεν θα μπορέσουν να βάλουν τα δημοσιονομικά μεγέθη σε βιώσιμη τροχιά χωρίς μεταρρυθμίσεις που καθιστούν το ασφαλιστικό σύστημα βιώσιμο και βελτιώνουν την αναπτυξιακή προοπτική της χώρας. Αντίστροφα, όσες μεταρρυθμίσεις και να γίνουν, δεν θα μπορέσουν να καταστήσουν το ελληνικό χρέος βιώσιμο χωρίς την ελάφρυνσή του. Πρέπει να γίνουν και τα δύο. Αντίθετα με αυτή τη προσέγγιση, η κυβέρνηση δηλώνει ότι η ελάφρυνση χρέους θα βάλει οριστικό τέλος στην κρίση. Αυτό είναι ένα βολικό αφήγημα που μεταθέτει την ευθύνη για επιστροφή στην ομαλότητα στους δανειστές, παραβλέποντας τις μεταρρυθμίσεις που η Ελλάδα πρέπει να εφαρμόσει για να ανακτήσει την ανταγωνιστικότητα και να προσελκύσει επενδύσεις.

Μπορούμε να πάρουμε μία γεύση των μέτρων που προτείνει το ΔΝΤ από τα [προκαταρκτικά συμπεράσματα της αποστολής του ΔΝΤ](#) που ετοιμάζει την έκθεση για την πορεία της Ελληνικής οικονομίας. Χρειάζεται εμβάθυνση και επιτάχυνση των μεταρρυθμίσεων για να αντιμετωπιστούν τα τέσσερα εμπόδια στην ανάκαμψη και στην μακροπρόθεσμη δυνατότητα της Ελληνικής οικονομίας να αναπτυχθεί.

- Η δυσβάσταχτη δαπάνη για συντάξεις (17% του ΑΕΠ από το οποίο μόνο 7% του ΑΕΠ καλύπτεται από εισφορές) δημιουργεί ένα έλλειμμα ύψους 10% του ΑΕΠ το χρόνο, τετραπλάσιο από τον μέσο όρο 2,5% στην Ευρωζώνη. Η μεταρρύθμιση Κατρούγκαλου στις συντάξεις προβλέπεται να μειώσει το έλλειμμα κατά 1% του ΑΕΠ (1,8 δις ευρώ), απομένει δηλ. πολύς δρόμος για να φτάσουμε σε κανονικά επίπεδα. Το πρόβλημα αυτό δεν λύνεται αυξάνοντας τους φορολογικούς συντελεστές σε μία φορολογική βάση που διαρκώς συρρικνώνεται καθώς επιχειρήσεις και νέοι επιστήμονες μεταναστεύουν μαζικά. Χρειάζεται μείωση της φορολογίας και των εισφορών και περικοπή στις συντάξεις. Όμως η νέα υπουργός εργασίας κ. Αχτσιόγλου στην πρώτη της δήλωση είπε με νόημα ότι «έχουμε ολοκληρώσει την ασφαλιστική μεταρρύθμιση». Τελεία και παύλα.
- Τα κόκκινα δάνεια εμποδίζουν τις τράπεζες να χορηγήσουν νέα δάνεια σε υγιείς επιχειρήσεις, υποβοηθώντας την ανάκαμψη. Χρειάζεται δραστική μείωση των κόκκινων δανείων με αναδιάρθρωση ή πώληση σε εξειδικευμένα funds.

- Η υπερ-ρύθμιση της αγοράς αποτελεί εμπόδιο στην επιχειρηματικότητα και στις επενδύσεις. Χρειάζεται μία κρίσιμη μάζα μεταρρυθμίσεων που περιλαμβάνει το άνοιγμα των επαγγελμάτων, την άρση εμποδίων στον ανταγωνισμό, την απλοποίηση του θεσμικού πλαισίου που διέπει την αδειοδότηση των επενδύσεων και των επιχειρήσεων. Χρειάζεται επίσης ευθυγράμμιση της νομοθεσίας που διέπει τις ομαδικές απολύσεις, τον συνδικαλισμό και τις απεργίες με τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές. Το πρόσφατο φιάσκο με την επένδυση του Εμίρη του Κατάρ στη Ζάκυνθο καθιστά επείγουσα την ολοκλήρωση του κτηματολογίου τουλάχιστον σε τουριστικές περιοχές. Η έκθεση της Παγκόσμιας Τράπεζας Doing Business Report για το 2017 υποβάθμισε την Ελλάδα στην 61^η θέση από 60^η πέρσι μεταξύ 190 χωρών, και την κατατάσσει στην 141^η θέση παγκοσμίως στην ευκολία καταγραφής της ακίνητης περιουσίας και 133^η στην επίλυση επιχειρηματικών διαφορών.
- Τέλος το χρέος παραμένει δυσβάστακτο παρά τις ελαφρύνσεις που έχουν ήδη δοθεί τόσο από τους ιδιώτες ομολογιούχους όσο και από τον επίσημο τομέα. Χρειάζεται επομένως μεγάλη πρόσθετη ελάφρυνση.

Το τρίπτυχο του ΔΝΤ είναι: ρεαλιστικοί στόχοι, αξιόπιστες μεταρρυθμίσεις, βιώσιμο χρέος. Η έμφαση στην αξιοπιστία έχει καιρία σημασία για τη δημιουργία εμπιστοσύνης στους επενδυτές, που είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την προσέλκυση επενδύσεων και την επιστροφή στις κεφαλαιαγορές. Ένα πρόγραμμα βασισμένο σε υπερ-αισιόδοξες παραδοχές δεν θα βελτιώσει το επενδυτικό κλίμα ούτε θα εξαλείψει το φόβο του Grexit. Είναι περισσότερο από προφανής η «μεταρρυθμιστική κόπωση» που επικαλέστηκε το ΔΝΤ για να υποβιβάσει τις προσδοκίες του όσον αφορά τους ρυθμούς ανάπτυξης και τα πλεονάσματα που μπορεί να πετύχει η Ελλάδα.

Προφανώς για να μετέχει το ΔΝΤ με χρηματοδότηση στο ελληνικό πρόγραμμα θα πρέπει να υπογραφεί νέο μνημόνιο (Memorandum on Economic and Financial Policies, MEFP) αντίστοιχο με αυτά που υπογράφηκαν στα δύο πρώτα προγράμματα. Ένα θέμα που πρέπει να επιλυθεί είναι η διάρκεια του προγράμματος ΔΝΤ. Αν το πρόγραμμα ισχύσει από τον Ιανουάριο 2017, θα απομένουν μόνο 19 μήνες πριν λήξει το υπάρχον πρόγραμμα ESM. Λαμβάνοντας υπ' όψη το γεγονός ότι το πρόγραμμα ΔΝΤ θα περιλαμβάνει κυρίως διαρθρωτικά μέτρα, όπως διεμήνυσε ο κ. Ράις, το πιθανότερο είναι ότι το πρόγραμμα θα είναι τριετές (EFF, όπως το δεύτερο μνημόνιο). Είναι πιθανό επομένως να παραταθεί το υπάρχον πρόγραμμα ESM ώστε τα δύο προγράμματα να τρέχουν παράλληλα σε όλη τη διάρκειά τους. Αν θα το αποκαλέσουμε τέταρτο μνημόνιο ή παράταση του τρίτου είναι δευτερεύον θέμα. Η ουσία είναι ότι με «κόκκινες γραμμές» και ρυθμούς χελώνας θα δυσκολευτούμε αφάνταστα να βγούμε από την κρίση. Μεταρρυθμίσεις που επιβάλλονται άνωθεν σπάνια ευδοκιμούν.

****Η κ. Μιράντα Ξαφά είναι Ερευνήτρια του Center for International Governance Innovation(CIGI) και μέλος της ΔΕ της ΔΡΑΣΗΣ.***